

یاسای رهگهزنامهی عیراقی ژماره/ 26 سالی 2006

هۆکارهکانی پئویست بوونی

به مهبهستی دابین کردنی دارایی پئویست بۆ پۆشینی خهرجیی دراو له یهدهکی کتوپر و لهبهر ئهوهی که ئهوه ریزهیهی له یاسای کارگیری دارایی دا دیاری کراوه له 5% تیناپهریت و بۆ بهدهست هینانی بهلگهی یاسایی بۆ زیادکردنی ئهوه ریزهیه بۆ 10% ی ئهم یاسایه دهرکرا.

بهناوی گهل

ئهنجوومهنی سهروکایهتی

لهبهر کۆتایی هاتنی ماوهی یاسایی هاتوو له مادهی سی و ههوت له یاسای کارگیری دهولتی عیراقی له قوناغی گواستنهوهدا و پشت بهست به ئهحکامی ههر دوو برگی (أ) – (ب) له مادهی سی و سی له یاسای کارگیری دهولت ئهم یاسایه دهرچوه:

ژماره/ 26 سالی 2006

یاسای رهگهزنامهی عیراقی

مادهی/ 1

ئهم دهربرینه که له خواروه هاتوو بۆ مهبهستی ئهم یاسایه ئهوه واتایانه دهگریتهوه که لهبهرامبهریاندا نیشان دراوه:

- أ - وهزیر - وهزیری ناوخۆ
- ب - عیراقی - ئهوه کهسهی رهگهزنامهی عیراقی ههیه
- ج - تهمهنی پی گهیشتن (روشد) - ههژده سالی تهواو بهپیی رۆژمیری زایینی.

مادهی/ 2

به رهگهزنامه عیراقی دانهرنی ههر کهسێک که رهگهزنامهی عیراقی دهست کهوتیی بهپیی ئهحکامی یاسای رهگهزنامهی عیراقی ژماره/ 42 سالی 1924 ههلوهشاوه و یاسای رهگهزنامهی عیراقی ژماره/ 43 سالی 1963 و یاسای پیدانی رهگهزنامهی عیراقی بۆ عهرهب ژماره/ 5 سالی 1975 و بریارهکانی ئهنجوومهنی سهرکردایهتی شوورش ههلوهشاو (تایبهت به پیدانی رهگهزنامهی عیراق).

مادهی/ 3

به عیراقی دادهنریت

- أ - ههر کهس له دایک بووبیت له باوکیکی عیراقی یا دایکیکی عیراقی.
- ب - ههر کهس له دایک بووبیت له عیراقدا له دایک و باوکیکی و ئهوه مناله دۆزراوهیهی له عیراقدا ئه دۆزریتهوه وه تاییدا له دایک بووه و ئهگهر بهلگهیهکی به پێچهوانه نهبی.

ماده‌ی / 4

وهزیر بۆی ههیه به عێراقی دابنیت ئهو كهسهی له دهر موهی عێراقدا له‌دايك ده‌بیت له‌ داكیكی عێراقی و باوكیكی نه‌ناسراو یا باوكیكی بی ره‌گه‌زنامه ئه‌گه‌ر داوای بکات له‌ ماوه‌ی سالی‌کدا له‌ به‌رواری گه‌یشتنی به‌ ته‌مه‌نی یاسایی مه‌گه‌ر بارودوخیکی سه‌خت ریگر بیت له‌ داواکردنه‌که‌ی به‌ مه‌رجی نیشه‌جی عێراق بیت کاتی پیشکesh کردنی داواکاری به‌ده‌ست هینانی ره‌گه‌زنامه‌ی عێراقی.

ماده‌ی / 5

وهزیر بۆی ههیه به‌عێراقی دابنیت ئهو كهسهی له‌عێراقدا له‌دايك بووبیت و بگاته ته‌مه‌نی یاسایی تیایدا له‌ باوكیك كه عێراقی نه‌بیت به‌لام ئه‌ویش له‌عێراقدا له‌دايك بووبیت وه به‌ شیوه‌یه‌کی ناسایی نیشه‌جی بووبیت تیایدا کاتی له‌ داك بوونی مندا‌له‌که‌ی به‌ مه‌رجی ئهو كهسه داواکاری پیشکesh بکات بۆ وه‌رگرتنی ره‌گه‌زنامه‌ی عێراقی.

ماده‌ی / 6

یه‌که‌م: وهزیر بۆی ههیه ره‌گه‌زنامه وه‌رگرتنی كهسی نا عێراقیپه‌سه‌ند بکات له‌کاتی بوونی ئهم مه‌رجانه‌ی لای خواره‌وه:-

أ - گه‌یشتنی ته‌مه‌نی پنگه‌یشتن.

ب - به‌شیوه‌یه‌کی یاسایی هاتبیته عێراقه‌وه و نیشه‌جی بیت کاتی پیشکesh کردنی داوای وه‌رگرتنی ره‌گه‌زنامه جگه له‌وانه‌ی كه له‌عێراقدا له‌دايك بوون و نیشه‌جی تیایدا و هه‌لگری ناسنامه‌ی باری شارستانین و ره‌گه‌زنامه‌یان پێ نه‌دراوه.
ج- نیشه‌جی بووبی له‌ عێراقدا به‌شیوه‌یه‌کی یاسایی بۆ ماوه‌یه‌ك له‌ ده‌ ساڵ كه‌مه‌تر نه‌بی به‌ به‌رده‌وامی به‌ر له‌ پیشکeshکردنی داوای ره‌گه‌زنامه.

د- ده‌بی خاوه‌نی ره‌وشت و ناوبانگی باش بیت و فهرمانی تاوانبار کردنی به‌سه‌ردا نه‌درا بی به‌ تاوان یا كه‌تنی ئابرو به‌ر.

ه- پێویسته كه هۆکاریکی ئاشکرای بژیوی هه‌بی.

و- پێویسته هه‌لگری نه‌خوشیبه ده‌ر مه‌كان نه‌بیت.

دووم: ره‌گه‌زنامه‌ی عێراقی نادریت به‌ فله‌ستینیه‌كان بۆ دا‌بین کردنی مافی گه‌رانه‌وه‌یان بۆ نیشه‌مانه‌که‌یان.

سیه‌م: بۆ مه‌به‌ستی پلانی نیشه‌جی کردنی دانیشه‌توان كه شیواندنی پێکهاته‌ی دانیشه‌توانی عێراقی لی بکه‌وینته‌وه.

چوارم: چاوپیداخشانده‌وه ده‌کریت له‌ تیکرا بریاره‌کانی پیدانی ره‌گه‌زنامه‌ی عێراقی كه رژیمی پیشوو ده‌ری کردوه بۆ به‌دییه‌نانی مه‌به‌سته‌کانیان.

ماده‌ی / 7

و وزیر بۆی ههیه رهزامنه بیت لهسه پیدانی رهگهزنامهی عیراقی بۆ ئهوه کهسهی عیراقی نهبیت و هاوسهرگیری کردبیت لهگهڵ ژنیکی بهرهگهز عیراقی نهگهر ئهوه مهرجانهی تیابیت که له مادهی 6 ی ئهوه یاسایه هاتوه که نابیت ماوهی نیشتهجی بوونی کهمهتر بیت له (5) سال که هاتوه له برکهی (ج) له بهندی بهکهم له مادهی 6 ی ئهوه یاسایه لهگهڵ مانهوهی پهیمندی ژن و میردایهتیا.

مادهی 8/

پهسته لهسه هه کهسهی که عیراقی بیت و رهگهزنامهی عیراقی پیدراجن که سویندی دلسوزی بخوات بۆ عیراق له بهردهم بهر پهیمهیری رهگهزنامهی تایهتهددا له ماوهی نهوه رۆژدا له بهرواری ناگدار کردنیهوه و به عیراقی داهنری له بهرواری سویند خوار دنیهوه بهم سویندهی خوار هوه:-

(سویند بی به یهزدانی مهزن عیراق و سهروه بهکهی پپاریزم، و پابهند به به نهکی هاوالاتی چاکهوه و پابهند به به دهقی دهستور و ئهوه یاسایانهی که پهیموی پی دهکریت و خودا ناگداره که چی دهلیم).

مادهی 9/

بهکهم: ئهوه کهسهی که عیراقی نیبه و رهگهزنامهی عیراقی پیدراوه بهشیوازی رهگهزنامه پیدان بهپی حوکهکانی مادهی (4، 5، 6، 7، 11) ی ئهوه یاسایه نهبیته خاوهنی ئهوه مافانهی که عیراقیهک ههیمتی جگه لهوهی که یاسای تایهت به دهری کردوه.

دوهوم: ئهوه کهسهی عیراقی نهبیت که رهگهزنامهی عیراقی و مرگرتبی بهشیوازی رهگهزنامه پیدان بهپی حوکهکانی مادهی (4، 5، 6، 7، 11) ی ئهوه یاسایه بۆ نیبه بینه و وزیر یا نهندامی دهستهی پهرا لهمان پیش تپهیر بوونی ده سال لهسه و مرگرتنی رهگهزنامهی عیراقی.

سهههم: ئهوه کهسهی که عیراقی نهبیت رهگهزنامهی عیراقی و مرگرتبی بهپی حوکهکانی مادهی (4، 5، 6، 7، 11) ی ئهوه یاسایه بۆ نیبه پۆستی سهروک کوماری عیراق و جیگرهکی و مر بگری.

چوارهم: ئهوه عیراقیهی که هه لگری رهگهزنامهیهکی بهدهست هاتوه بۆ نیبه پۆستی سهروهی یا ئاسایشی بهرز و مر بگری تهنها مهگهر ئهوه کاتهی دهست بهرداری ئهوه رهگهزنامهیه بیت.

مادهی 10/

بهکهم: ئهوه عیراقیهی رهگهزنامهیهکی بیانی بهدهست هیناوه رهگهزنامه عیراقیهکی پاریزراو دهبیت تا ئهوه کاتهی که به نوسین رایهگهیهنی که دهستبهرداری رهگهزنامه عیراقیهکه دهبیت.

دوهوم: دادگاکانی عیراق یاسای عیراقی جیهجی دهچهسپینن بهرامبهر بهو کهسانهی هه لگری رهگهزنامهی عیراقین لهگهڵ رهگهزنامهی ولاتیکی بیانیدا.

سهههم: ئهوه عیراقیهی دهستبهرداری رهگهزنامه عیراقیهکی بووبیت بۆ ههیه بهدهستی بیئیتهوه نهگهر گهراپهوه بۆ عیراق له ریگایهکی یاسایی و نیشتهجی بوو تپایدا بۆ ماوهیهک که

كەمتر نەبىت لە سالتىك، وە وەزىر بۆى ھەيە وای دابنى پاش تىپەر بوونى ئەو ماوەيە ئەو كەسە رەگەزنامەى عىراقى بەدەست ھىناوئەتەو لە بەروارى گەر انەو ھەيەو وە سودمەند نابى لەم مافە تەنھا بۆ يەك جار نەبى.

مادەي/ 11

ئەو ژنەى كە عىراقى نەبى و ھاوسەرگىرى كەردى لەگەل كەسكى عىراقى بۆى ھەيە رەگەزنامەى عىراقى وەربگىرى بەم مەرجانەى لای خوارەو:-

أ - پيشكەش كەردنى داواكار يەك بۆ وەزىر.
ب - تىپەر بوونى ماوەى پىنج سالى بەسەر شوو كەردنىدا و نىشتەجى بوونى لە عىراقدا.
ج- بەردەوام بوونى پەيوەندى ھاوسەرگىرى ھەتا بەروارى پيشكەش كەردنى داواكار يەكە و بەدەر دەبىت لەمە ئەو ژنەى تەلاق درابى يان مېردى مەردبىت يا مندالى ھەبىت لەو مېردەى لى جياپۆتەو يا مردووە.

مادەي/ 12

ئەگەر ژنىكى عىراقى ھاوسەرگىرى كەردىت لەگەل كەسكى كە عىراقى نەبىت وە رەگەزنامەى مېردەكەى وەرگرتى ئەو ژنە رەگەزنامەى عىراقىيەكەى لەدەست نادات مەگەر خۆى بە نوسىن رايگەيەنيت كە دەستبەردارى رەگەزنامە عىراقىيەكەى دەبىت.

مادەي/ 13

ئەگەر ھاتوو ژنىكى عىراقى وازى لە رەگەزنامە عىراقىيەكەى ھىنابى بەپىي حوكمەكانى بەندى (سېھەم) لە مادەى (10)ى ئەم ياسايە مافى گەر انەو ھى رەگەزنامە عىراقىيەكەى ھەيە بەم مەرجانەى لای خوارەو:-

يەكەم: ئەگەر مېردەكەى عىراقى نەبوو وە رەگەزنامەى عىراقى وەرگرت، يا ئەگەر شووى كەرد بە كەسكى كە خاوەنى رەگەزنامەى عىراقى بوو ئەو رەگەزنامە عىراقىيەكەى بۆ دەگەر یتەو لەبەر وارى پيشكەش كەردنى داواكار يەو بۆ ئەو مەبەستە.

دووەم: ئەگەر مېردەكەى كۆچى دوایى كەرد يا تەلاق درا يا گریبەستى ھاوسەرگىرىيەكەى ھەلوەشايەو ئەو رەگەزنامەكەى بۆ دەگەر یتەو لە بەروارى پيشكەش كەردنى داواكار يەك بۆ ئەو. بە مەرجىك لە عىراقدا بىت كاتى پيشكەش كەردنى داواكار يەكە.

ماددەي/ 14

يەكەم: ئەو كەسەى عىراقى نەبىت وە رەگەزنامەى عىراقى بەدەست ھىنابى مندالە ناكامەكانى ئەين بە عىراقى بە مەرجى نىشتەجى عىراق بن لەگەل خويدا.

دووم: ئەگەر كەسێكى عێراقى رەگەزنامە عێراقىيەكەى لە دەست دا ئەوا منداڵە ناكامەكانى بە دواى خۆيدا لە دەستى دەدەن وە بۆيان هەيه رەگەزنامەى عێراقىيان بۆ بگەرێتەوه لەسەر خواستى خۆيان ئەگەر گەرانهوه بۆ عێراق و تيايدا نىشتەجى بوون بۆ ماوهى سائىك و بەعێراقى دادەنرێن لە بەروارى گەرانهوهيانەوه وە سوودمەند نابن لە حوكمەكەى ئەو بەندە منداڵى ئەو عێراقىانەى رەگەزنامەى عێراقىيان لى سەندراوه بەپێى حوكمەكانى ياساى ژمارە/1ى سالى 1950 و ياساى ژمارە 12ى سالى 1951.

مادهي/ 15

وەزىر بۆى هەيه رەگەزنامەى عێراقى بگىشتەوه لەو كەسەى كە عێراقى نەبن وە رەگەزنامەى بە دەست هینا ئەگەر دەر كەوت هەلسابىت يا هەولى دابى هەلسىت بەكارىك كە مەترسى هەبى لەسەر ئاسایشى دەولەت و سەلامەتى يا زانىارى چەوتى دابىت سەبارەت بە خۆى يا خىزانەكەى لەكاتى پىشكەش كردنى داواكارىدا بە هۆى دەرچوونى بریارىكى دادومرى كە پلەى كۆتایى وەرگرتبى بەرامبەر بە خۆى.

مادهي/ 16

ئەو عێراقىيەى رەگەزنامەى عێراقى نەمايىت ئەستۆپاك نابىت لەو ئەركە دارايىانەى لە ئەستۆيدا بووه پىش لە دەست دانى رەگەزنامە عێراقىيەكەى.

مادهي/ 17

بریارى ئەنجومەنى سەر كرايەتى شۆرش (هەلۆشاوه) ژمارە/ 666 سالى 1980 هەلۆهوشىتەوه. وە رەگەزنامەى عێراقى دەگەرێتەوه بۆ هەر عێراقىيەك رەگەزنامە عێراقىيەكەى لەكار خرابى بەپێى ئەو بریارە وە تىكرای ئەو بریارە سەمكارىانەى ئەنجومەنى سەر كرايەتى شۆرش (هەلۆشاوه) دەر كرددوون بۆ ئەو مەبەستە.

مادهي/ 18

يەكەم: هەر عێراقىيەك رەگەزنامە عێراقىيەكەى لەكار خرابى بە هۆكارى راميارى يان رەگەزپەرسى يان خىلەكەيهوه بۆى هەيه بە دەستى بەيىتەوه بە پىشكەش كردنى داواكارىيەك بۆ ئەو مەبەستە و لە حالەتى كۆچى دواى كردنىدا ئەو منداڵانەى رەگەزنامەى عێراقىيان لە دەست داوه بۆيان هەيه بەپێى شونكەوتنى باوكيان يان دايكيان داواكارى پىشكەش بكەن بۆ گەرانهوهى رەگەزنامەى عێراقى بۆيان.

دووم: سوودمەند نابىت لە حوكمى بەندى (يەكەم) لەم مادەيه ئەو عێراقىيەى رەگەزنامەى عێراقى نەمايى بەپێى حوكمەكانى ياساى ژمارە (1) سالى (1950) وە ياساى ژمارە (12) سالى (1951).

مادهي/ 19

دادگا كارگىزىيەكان تايبەتمەند دەبن لەو داوايانەدا كە لە جىبەجىكردى ئەم ياسايەوه بەرپا دەبن.

ووتەى داىكى يان باوكى (ئەگەر داواكار ويستى رەگەزنامە بەدەست بەينى بەشت(بەستنى بەرەگەزنامەكەى ئەو) وەپەيوەندىيان بەيەكەو دەبەستىرئ بەپى ي پىناسەى بارى شارستانى .

2-ئەگەر داواكار تۆمار نەكرابوو لەئامارى سالى 1957 دا وەرەگەزى داىكى عىراقى بوو ووتەى خۆى وداىكى دوو شايەت وەر دەگىرئ بۆبەستنى پەيوەندى نيوانيان لەگەل ناردنى تۆمارى داىكى وەهەموو ئەوكەسانەى لەگەلئىدا تۆمار كراون بۆسالى 1957 ومامەلەكە دەنيرىت بۆبەرئو بەر ايه تيمان بۆمەبەستى دەر كردنى بىريارى دانانى بەعىراقى بەوماددەى لاي سەر موە بۆئەوەى تۆمار بىكرىچت لەتۆمارەكانى ئامارى سالى 1957 دا لەپاشدا رەگەزنامەى پى دەدرىت لەلايەن خۆتانەوە

3-لەكاتىدا ئەگەر باوك يان دايك رەگەزنامەى عىراقى بەدەست نەهينانى ئەواووتەى داواكار وەر دەگىرئ لەگەل ووتەى باوكى و دوو شايەت و موختارى گەرەك بەپى ي نمونەى ووتەوەرگرتن .

كە هاوپىچ كراو لەگەل هينانى (ناردنى) وینەى تۆمارى باوكى و داىكى لەگەل تەواوى بەلگەنامە فەرميەكان كەلەلايەتى بۆئىمەو رەوانە دەكرىت بۆ بەرئو بەر ايه تى كاروبارى رەگەز نامەبۆتى روانين .

4-بەلام سەبارەت بەبرگەى (ب) ي لەماددەى (3) ي لەم ياسايە ئەم رىوشويناى لاي خوار موە دەگىرئتەبەر .

أ- نووسىنەوەى ووتەى داواكار بۆئاشكر اكر دنى شوينى لە دايكبوونى و سەر بەويونى وشوونى لەدايكبوونى باوكى وداىكى و سەر بەويونى (رعويتها).

ب- ناردنى وینەى تۆمارى داواكار بۆسالى 1957 ، بەلام ئەگەر تۆمار نەكرابوو لەسالەدا ئەوا دەچنەسەر ناردنى هەر بەلگەنامەيەكى فەرمى كەدەگەرئتەوە بۆئەويان باوكى يا داىكى .

ج- رىكخستنى فۆرمى ژمارە (1) بۆداواكار.

د- مامەلەكە رەوانەدەكرىت بۆبەرئو بەر ايه تى كاروبارى رەگەزنامە بۆدەر كردنى بىريار لەسەرى .

ئەوداواكارەى بىرگەكانى (2، 3، 4) ي لاي سەر موە دەبانگەرئتەوە پىيان رادەگەينىرئت بۆهينانى بەلگەنامە رەسەنەكان كە ئەويش (رەگەزنامەى عىراقى ، پىناسەى بارى شارستانى ، كارتى نىشتەجئ بوون ، كارتى خوراك) لەكاتى سەردانىدا.

5- بەلام سەبارەت بەماددەى (4) ي ئەم ياسايە ، ئەم رىكارانەى لاي خوار موە دەگىرئتەبەر :

أ- پیش کەش کردنی داوای دەستکەوتنی ڕەگەزنامەیی عێراقی ، دەدەبێت لەماوەی سالیکدا لەبەر واری تەمەنی یاسایی .

ب- ئەگەر هات کۆسپێکی سەخت بوبە ڕیگری لە پیشکەش کردنی داواکار بۆ بەدەست هێنانی ڕەگەزنامەیی عێراقی لەماوەی سالیک لە تەمەنی یاسایی دەبێت ئەو ھۆیە سەختە بنووسیت لەو تەکانیدا .

ج- ناردنی وینەیی تۆماری سالی 1957 ، و ئەگەر تۆمار نەبوو لەم سالیدا ، دەتوانی ھەر بەلگەنامەیکە بەھێنی کەبیسەلمینی کە لەدەر ھوێ عێراق لەدایکبوو (بەلگەنامەیی لەدایکبونی فەرمی مۆرکراو ، پاس پورت) .

د- تۆمار کردنی ووتەیی داواکار بە شێوھەیکە فراوان بۆ ئاشکر کردنی شوینی لەدایکبونی باوکی و چاودێریەکەیی و ئەنجامی باوکی و ناوی دایکی و بە شێوھەیکە تەواوەتی ڕەگەزنامەیکەیی .

ه- نووسینەھوێ ووتەکانی دایکی لەسەر پەيوەندارییان لەگەڵ وینەھەیکە کۆپی کراو لە ڕەگەز نامەھەیکە دایکی و تۆماری سالی 1957 ھەموو شی کردنەھوێکی ئیادا ئاشکرابکرئ .

و- ناردنی شوینی مانەھوێ بە تەواوەتی .

ز- ناردنی نامەیی کارەکانی بە سێ وینە .

معاملەھەیکە بەرز دەکرێتەو بۆ بەرپوھەرایەتی گشتی ڕەگەزنامە بۆ تیروانینی بەپێی ئەھکامی ماددەیی سەر ھو .

6-ماددەیی (پینجی) ئەم یاسایە ، ئەم ڕیوشوینانەیی لای خوار ھو دەگیرێتە بەر :

أ- داوایەکی ئاراستەیی و مزیری ناوخوا دەکات بۆ بەدەست هێنانی ڕەگەزنامەیی عێراقی و پیشکەشی بەرپوھەری ڕەگەزنامە دەکرئ و ئیمزا کرابی لەلایەن داواکار ھو .

ب- نووسینەھوێ ووتەکانی داواکار ھو باوکی بە پێی نمونەیی ووتە وەرگرتنی ھاوینج .

ج- ناردنی وینەیی تۆماری داواکار سالی 1957 ، و ئەگەر تۆمار نەبوو لەم سالیدا دەبێ بەلگەنامەیی فەرمی بەھێنی کە میژوو شوینی لەدایک بوونی بسەلمینی لەگەڵ هینانی تۆماری باوکی بۆ سالی ناوبراو .

د- ڕیکخستنی نامەیی کارەکانی بە سێ وینە .

ه- معاملەھەیکە دەنێردرێت بۆ بەرپوھەرایەتی کاروباری ڕەگەزنامە بە نووسراویکی فەرمی .

7-ماددهی (شهشهم) برگه‌ی (یهکهم) لهم یاسایه ، ئەم ریکارانە‌ی لای خواره‌وه ده‌گیرێته بهر:

أ-داوایهکی ئاراسته‌ی وه‌زیری ناوخبو‌بکری بۆ به‌دهست هینانی ره‌گه‌زنامه‌ی عیراقی و پیشکەش به‌ریوه‌به‌ری ره‌گه‌زنامه‌ی بکری و ئیمزاکرابی له‌لایهن داواکاره‌وه .

ب-نووسینی ووتەکانی به پێی نمونه‌ی هاوپیچ .

ج-ئەوکه‌سانە‌ی له‌عیراقد له‌دایک بوون پێویست ناکات به‌ریوه‌به‌رایه‌تی مانه‌وه ئاگادار بکریت و هه‌روه‌ها ئەوانه‌ی ماونه‌ته‌وه تیایدا و پیناسه‌ی شارستانینیان به‌دهست هیناوه .

د-به‌ریوه‌به‌رایه‌تی مانه‌وه ئاگادار بکریته‌وه بۆ ناردنی ته‌واوی مانه‌وه‌ی ری پیدراوی یاسایی (له ده سال که‌متر نه‌بیت) پیش و مختی داواکردنی که‌سانی که به‌دهر له‌وانه‌ی برگه‌ی (ج) ی سه‌ره‌وه ده‌یانگرێته‌وه .

ه-ناردنی وینه‌ی تۆماری سالی 1957 یا پیناسه‌ی کۆنه‌کانیان بۆ سالی 1934/ 1947 .

و-ئاگادار کردنه‌وه‌ی به‌ریوه‌به‌رایه‌تی تۆماری تاوان بۆ ئاشکرا کردنی ئەگه‌ر سزا درایی به تاوان یان که‌تتی ئابرووبه‌ر .

ز-ئاشکراکردنی پیشه‌ی ئیستای .

ح-ناردنی راپۆرتیکی پزشکی که له نه‌خۆشخانه‌یه‌کی فه‌رمی دهرچووبی و پشتگیری ئەو بکات که هیچ نه‌خۆشیه‌کی گواستراوه‌ی نییه و ناردنی معامله‌که‌ی بۆ به‌ریوه‌به‌رایه‌تیمان به نووسراویکی فه‌رمی به‌دهستی خاوه‌نیه‌وه .

به‌لام سه‌باره‌ت به‌ برگه‌ی (دووم) لهم یاسایه ، ئەگه‌ر داواکار فه‌له‌ستینی بوو و ره‌گه‌زنامه‌ی دایکی عیراقی بوو ، ئەحکامی مادده‌ی (3/أ) لهم یاسایه‌ی نایگرێته‌وه .

وه پشت به‌ستن به‌ ده‌قی ئەم برگه‌یه‌وه که تیایدا هاتوه (ریگه‌ نادریت به‌ پنی دانانی ره‌گه‌زنامه‌ی عیراقی به‌ فه‌له‌ستینییه‌کان بۆ پاراستنی مافی گه‌رانه‌ویان بۆ نیشتمان).

8-مادده‌ی حه‌وته‌م لهم یاسایه ، ریوشوبینی هه‌مان مه‌رجه‌کانی مادده‌ی شه‌شهم ی ناوبراو له‌برگه‌ی (7) ی سه‌ره‌وه له‌گه‌ل ناردنی وینه‌یه‌کی له‌ گری به‌ستی ژن و می‌ردایه‌تی وه وینه‌یه‌ک له‌ ره‌گه‌زنامه‌ی هاوسه‌ره‌که‌ی و نووسینه‌وه‌ی ووتەکانی که به‌رده‌وامه له‌ په‌یوه‌ندی ژن و می‌ردایه‌تی له‌ نیوانیاندا ، و مه‌رجی مانه‌ویان لێرهدا پینج ساله .

9-مادده‌ی یازده لهم یاسایه ، ئەم ریکارانە‌ی لای خواره‌وه ده‌گیرێته‌به‌ر:

أ-داوایه‌ک بۆ به‌دهست هینانی ره‌گه‌زنامه‌ی عیراقی له‌لایهن داواکاره‌وه ئاراسته‌ی وه‌زیری ناوخبو‌بکریت و پیشکەش به‌ریوه‌به‌ری ره‌گه‌زنامه‌ی بکری .

ب-نووسینه‌وه‌ی ووتەکانی له‌گه‌ل می‌رده‌که‌ی به‌ پنی ئەو نمونه‌ی که هاوپیچه .

ج-ناردنی وینه‌یه‌ک له‌ گری به‌ستی ژن و می‌ردایه‌تی په‌سه‌ند کرابی له‌لایهن دادگای تایبه‌ت .

د-ئەگەر جیا بووبیتەوہ یان میدردی کۆچی دوایی کردبێ و ئەگەر هات و مندالێکی ھەبوو لەو میدردە ی کە جیا بۆتەوہ لێی یا کۆچی دوایی کردبێ ، دەبێ وینەپەک لە گری بەستی جیا بوونەوہ ی بەئەگەنامە ی کۆچی دوایی میدردەکە ی بەینێ لەگەڵ تۆمار ی سالی 1957 ی مندالەکە ی .

ه-ناردنی تەواری مانەوہ ی ، و پێویستە پینچ سالی تێ پەربێ بەسەر ژن و میدردایەتی و مانەوہ ی لە عێراقدا .

و-ناردنی وینەپەک لە رەگەزنامە ی میدردەکە ی .

ز- ناردنی وینە ی تۆمار ی سالی 1957 ی خۆ ی و میدردەکە ی و مندالەکە ی و ئەگەر تۆمار نەکرابوو لە سالی 1957 دەبێ ھەر بەئەگەپەکی فەرمی خۆ ی و بەئەگە ی لەدایک بوونی مندالەکە ی بەینێ .

گشتاندى :

لەبەر دەرچوونی یاسای رەگەزنامە ی عێراقی ژمارە 26/ ی سالی 2006 و ئەو گشتاندى پێشوو کەدەرچوو لەسەر رۆشنایی یاسای رەگەزنامە ی عێراقی ژمارە 43 / ی سالی 1963 (ھەلۆشاوہ) بەپێچەوانە ی ئەحکامی ئەم یاسایە ی سەرودایە ، لەبەر ئەوە دەبێ ئەمە ی لای خوارەوہ جێ بەجێ بکریت :

1 -ئەورپوشوینانە ی پێویستە رینمایى بکری بۆ بەدەست ھینانی رەگەزنامە ی عێراقی پشت بەستنی بەرەگەز نامە ی باوک یا دایک ئەمە یه :
أ-رێکخستنی فۆرمی ژمارە (1) ی بۆ داواکار .

ب-نووسینەوہ ی ووتەکانی ووتە ی باوکى لەسەر خۆدی فۆرمەکە ، ولەکاتی کۆچی دواییان ووتە ی دوو شایەت دەنوسرینەوہ کە پەپوھندیان پێوەیانەوہ ھەبێ .

ج-پەپوھندی دەبەستری لەنیوان پیناسە ی باری شارستانیەتیانەوہ .

د- وینەپەک لە (رەگەزنامە ی عێراقی ، پیناسە ی کۆپی کراوی باری شارستانی داواکارو باوکى و دایکی ، پسوولە ی

جێ نشینی و پسوولە ی خۆراکی) دەبەستریت پێوہ ی .

2- ئەوکەسە ی کەرەگەزنامە ی عێراقی پێ بەخشرابی بەپێ ی ئەحکامی ماددە ی (1/3) لەم یاسایە ی جێ بەجێ کراو پشت بەستن بەرەگەزنامە ی دایکەوہ ئەوبرایە ی لەباوکەوہ یە ناییت رەگەزنامە ی پێ بەخشری لەبەر ئەوہ ی دایکیان جیاپە ، لەبەر ئەوہ ی لەلایەن باوکەوہ بران بەئەگە پەپوھندیان .

3- پشت دهبهستری بهیریاری سهلماندنی چاودیرکراوان کهدهرچووه بوئهوانهی کۆچی دواپیان کردوه له بهریوه بهرایهتی ههکانتان بۆ بهخشینی رهگهز نامه ی عیراقی بۆ مندالهکانیان .

4- نهوژنه عیراقیهی شووی کردوه بهبیانی یان عهره بی وهههروها بیوهژن یان ته لاقدر او (چ میرده که ی له ناو عیراقدای بی یانهجامی وونبی) رهگهز نامه ی عیراقی پی دهبهخشی له لایهن بهریوه بهرایهتی ههکانتان پشت بهستنی بهریوه گهز نامه ی باوکی یا دایکی یایهکی له براکانی وپیویست ناکات . بهداواکردنی رهگهز نامه ی میرده که ی نهگهز له بهر دهستانه بوو .

5- نهوژنه عیراقیهی که پیشتر رهگهز نامه ی عیراقی پی بهخشیابی کاتی کچ بوو (پیش شووکردنی) وپاش نهوشووی کردبی رهگهز نامه ی میرده که ی له ههروکی بییت . چ رهگهز نامه که ی عیراقی بییت یابیانی یاعهره بی . رهگهز نامه ی عیراقی پی دهبهخشی (لهجیاتی فهوتاو یاوونبوو) وهپیویست ناکات بهئاماده بوونی میرده که ی وههروها داوای رهگهز نامه ی عیراقی میرده که ی داواناکری یا ههز بهلگهیه که ، تنها نهو بهسه که ووتهکانی دیاری بکری .

6- معامله ی راستکردنهوی نازناو له دهسه لاتی بهریوه بهرایهتی ههکانتان به پی ی نووسراومان ژماره / 3236 له 2006/4/3 وههزیهکی له بهریوه بهری کۆچ کردن و رهگهز نامه و بهریوه بهری کاروباری رهگهز نامه له پاریزگا رییان پی دراوه که ئیمزای رهگهز نامه ی عیراقی بکن . بوپیان ههیه که رای خوین بدن سهبارت بهراست کردنهوی نازناو .

7- ههموو مامهلهیهکی جگه له عیراقیهکان نهکری وریکاری مامهلهکانیان کۆتایی پی دیت به پی ی نهوگشتاندنه ی کهروونمان کردوتهوه بهژماره ی /1162 له 2006/3/27 به برهگهکانی

(5، 6، 7، 8، 9) و مامهلهکانیان دهنیرییت بۆ بهریوه بهرایهتی مان بو تیروانیی به پی ی نهو هی هاتوه له م یاسایه دا.

8- ده بی مندال رهگهز نامه ی عیراقیان پی دهبهخشی به پشت بهستنی بهریوه گهز نامه ی باوکی که چووه بو دهرهوی عیراق یانهجامی نادیاره وده بی پهوهندی بیسرییت به پی ناسه ی باری شارستانیوه ووته ی مام یا برای باوکی یادوو شایهت بنووسرییت.

9- نابیت رهگهز نامه ی عیراقی بهخشییت به قهره ج له بهریوه بهرایهتی ههکانتان، بهلکو ریوشوینی معاملهکانیان تهواوده کریت به پی ی نهو ری نمایانه ی پیشوو که ئاگادار کراونه تهوه و معاملهکانیان دهنیرییت بۆ بهریوه بهرایهتی مان بو تیروانین) تیایدا .

10- نهوژنه ی که عیراقی نهی و رهگهز نامه ی میرده عیراقیه که ی به دهست هیناوه وهبو بهخواهنی رهگهز نامه ی عیراقی و میرده که ی لی جیا بوتهوه یا کۆچی دواپی کردوه پاش به دهست هینانی رهگهز نامه ی عیراقی ، نابیت رهگهز نامه ی عیراقی لی بسهنریتهوه (لی بکیشریتهوه) وهروونی ده کهینهوه که لی کیشرانهوی یاخود لی سهندنهوی

رەگەزنامەى عىراقى لەجگەلە عىراقى دەبىت بەپىى عى حوكمى ماددەى (15)ى ياسابىت وئەو دەقەى لەسەرى :

(وەزىرئۆى ھەبە رەگەزنامەى عىراقى بسەنئەتەو (بکىشئەتەو) لەوانەى عىراقى نىن و بەدەستىان ھىناوہ ئەگەر سەلما کە ھەلساوە ياهەولئى ھەلسان بەکارئىکى بەسامناک دەژمىرئ لەسەرئاسايش وئاشتى دەولەت ياخود زانىارى ھەلەى پىشکەش کردبئى لەسەرخۆى ياخىزانى کاتى پىشکەش کردنى داواکارى کاتى دەرچوونى بىر يارىکى دادگا بەمافىک کەپلەى يەکلاکەر مەوہى وەرگرتبىت).

11- ھاوپىچ لەگەلئى وئەبەکى لەکۆنوسى لىژنەى رەگەزنامەى ژمارە / 1136 لە 2006/4/12 دەنرئت بۆتير وانين لەوہى کەھاتوہتيايدا و تايبەتەبە دووبارە پىادا چوئەوہى بەمۆرى کەر رەگەزنامەکانى عىراقى پى مۆر دەکرئ بۆجياکردنەوہى لەھى کە و بەمە ئەم مۆرە لادەبرئ (ھەلەوہشئەتەوہ).

12- ئەگەر بەروارى سوئىندخوار دنى ياساى نەنوسرئت يا بەروارى نووسراوى وەزارەتى ناوخۆ لەسەر خودى ئەور رەگەزنامەى دەنرئت بۆبەرئوہبەر ايەتيمان بەمەبەستى چەسپاندنى وەدەگەر ئىنرئتەوہ بۆتان بۆپىدانى يا (بەخشىنى) رەگەزنامەى عىراقى بەمنداڵەکان .

13- ھاوپىچ وئە لەبەرەيارەکانى سەرکردايەتى شۆرش (ھەلەوہشاوہ) دەنرئت ژمارەيان 944 سالى 1986 و 329 سالى 1984 و 363 سالى 1986 و 180 سالى 1980.

(تەنھا بۆئاگادارىتان لەناوەرۆکيان).

14- ھاوپىچ لەگەلئىدا نوسخەىکە لە ياسالى ژمارە (1) عى سالى 1950 و ياساى ژمارە (12) عى سالى 1951 (تەنھا بۆئاگادارىتان لەناوەرۆکيان).

16- معامەلەى وەرگرتنى رەگەزنامەى عىراقى بۆ ئەو داواکاروہى کە دەخوازئت وەرى بگرتت بە پشت بەستن بە رەگەزنامەى داىکى ئەنجام دەدرئت و بەوہى کە ئەو لە سلى 1957 دا تۆمار نەکر اوہ و باوکى (عىراقى نىہ) عەرەبە يا بىانىہ و وتەى داواکارو و داىکى وەر دەگىرئت و کۆپىلەک لە رەگەزنامە عىراقىکەى پىشکەش دەکرئت يا ھەر بەلگەنامەىکى فەرمىى تر کە ھى داواکارو بئت (رونکردنەوہى لە داىکبوون، پاسپۆرتى بىانى) و معامەلەکەى دەنرئدرئت بۆ بەرئوہبەر ايەتى رەگەزنامە و، بىر يارىک دەردەکرئت بە دانانى بە عىراقى بە مادەى (3-ا) عى ياساى کارا و معامەلەکەى دەگرئىنرئتەوہ بۆ ئىوہ بۆ تۆمارکردنى لە

تۆمارەکانى بارى شارستانى بۆسالى 1957 و پىدانى يا (بەخشىنى) پىناسەى بارى شارستانى بە رەگەزنامەى عىراقى لەلایەن خۆتانەوہ .

16- ئەوکەسانەى کەپىشتر رەگەزنامەى عىراقىيان پى بەخشاوہ بەپىى عى ئەحکامى ماددەى (2/4) و (3/4) عى ياساى رەگەزنامەى عىراقى ژمارە / 43 سالى 1963

هه‌ئاشاوه . ئەگەر دەرکەوت ئەوان بران باش بەدەست هینانی ڕه‌گه‌زنامه‌که له‌م کاته‌دا معامه‌له‌یه‌کیان بۆرێک ده‌خهن که بریتیه له‌ووته‌کانیان به‌ ته‌واوه‌تی له‌گه‌ڵ ووته‌ی براکانی که‌خواه‌نی ڕه‌گه‌زنامه‌ن و شایه‌تی د و و شایه‌ت و به‌ستنی تو‌ماری سا‌لی 1957 و ئەو به‌لگه‌نامه‌ی پێوه ده‌نیریت بۆ به‌ریوه‌به‌رایه‌تی کاروباری ڕه‌گه‌زنامه‌یۆ

تی روانینیان .

17- ئەوژنه‌ی که‌عێراقی نیه (بیانی یه‌و می‌ردی عێراقیه) وشووی کردووه‌به‌ خاوه‌ن ڕه‌گه‌زنامه‌ی عێراقی و پیناسه‌ی باری شارستانی هه‌یه و تو‌ماره له‌سا‌لی 1957 له‌م کاته‌دا سوود له‌ئه‌حکامی ماده‌ی (11) له‌یاسا ولی بوردنی هه‌یه بۆمانه‌وه‌ی ماوه‌ی (پینج سا‌ل) له‌به‌رئ‌ه‌وه‌ی به‌ده‌ره له‌په‌رگه‌ی (ب) که‌هاتوه له‌ ماده‌ی (6) له‌یاسای جێ به‌جێ کراو له‌سه‌ریه‌تی معامه‌له‌که‌ی به‌ری بکات به‌پێ ئەو گه‌شتانده‌ی که‌روونمان کرده‌وه له‌گه‌شتانده‌ی ژماره 1162 له 2006/3/27 و معامه‌له‌که‌ی ده‌نیریت بۆ به‌ریوه‌به‌رایه‌تیمان به‌ مه‌به‌ستی خستنه‌رووی له‌ وه‌زاره‌تی ناو‌خۆ .

18- گه‌شت ئەوکه‌سانه‌ی که‌ر ه‌گه‌زنامه‌عێراقیان به‌دەست هیناوه به‌پێ ی ئەحکامی ماده‌ی (8/أ) له‌یاسای ژماره 42 سا‌لی 1924 هه‌ل‌وه‌شاو (3/أ) و (2/3) و (1/4) ی یاسای ژماره 43 سا‌لی 1963 هه‌ل‌وه‌شاو به‌و پێیه‌ی که‌ر ه‌گه‌زیان عێراقیه و شوینی له‌دایکبوونیان یاله‌دایکبووی باوکیان له‌خۆدی ئەم ڕه‌گه‌زنامه‌کانی (تورکیا) مامه‌له‌ی پێدانی ڕه‌گه‌زنامه‌ی عێراقیان بۆ به‌ری ده‌کرێ له‌لایه‌ن خۆتانه‌وه .

20- ئەوکه‌سانه‌ی که‌داوا پێشکەش ده‌کن بۆ به‌دەست نارده‌نی ڕه‌گه‌زنامه‌ی عێراقی به‌پشت به‌ستنی به‌ر ه‌گه‌زنامه‌ی باوکیان که‌له‌ر ه‌گه‌زی عێراقین و معامه‌له‌ی مندا‌له‌کانیان به‌ری ده‌کرێ له‌لایه‌ن خۆتانه‌وه .